

PAPER DETAILS

TITLE: FRANSA'DA YASAYAN GÖÇMEN TÜRK KADIN ISGÜCÜNÜN, ISGÜCÜ PIYASALARINA
ENTEGRASYON SÜRECİ ÜZERİNE BİR ARASTIRMA

AUTHORS: Seçil GÜRÜN KARATEPE,Elvin DINLER KISAÇTUTAN

PAGES: 79-96

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2704133>

**FRANSA'DA YAŞAYAN GÖÇMEN TÜRK KADIN İŞ GÜCÜNÜN,
İŞ GÜCÜ PİYASALARINA ENTEGRASYON SÜRECİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

*A RESEARCH ON THE PROCESS OF INTEGRATION OF MIGRANT TURKISH
FEMALE LABOR FORCE LIVING IN FRANCE TO LABOR MARKETS*

Seçil GÜRÜN KARATEPE *, Elvin DİNLER KISAÇTUTAN**

*Geliş Tarihi: 12.10.2022
(Received)*

*Kabul Tarihi: 08.05.2023
(Accepted)*

ÖZ: Bir bölge veya ülkeden başka bir bölge veya ülkeye hareket eylemi olarak nitelendirilen göç, iş gücü piyasalarında birçok etkiye neden olmakla birlikte göç eden bireyler açısından ise sorunları beraberinde getirmektedir. 1980'lerden itibaren küreselleşmenin getirdiği ekonomik ve sosyal yöndeki değişimler, kadınların iş gücü piyasalarına katılım oranlarının artmasına olumlu yönde katkı sağlamıştır. Son yıllarda ekonomik, sosyal ve siyasi nedenlerle artış göstermekte olan göç hareketlerinde, kadınlaşma eğilimi görülmektedir. Günümüzde kadınlar, tüm göçmenlerin yaklaşık olarak yarısını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı Fransa'ya göç etmiş olan Türk kökenli göçmen kadınların çalışma hayatını nasıl anlamlandırdıkları, iş gücü piyasalarına entegrasyonları ile karşılaştıkları temel sorunları ve bu süreçlerden nasıl etkilendiklerini ortaya koymaktır. Çalışmada literatür taraması yapılmış ve sekiz göçmen kadınla yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda göçmen Türk kadınlarının eğitim seviyelerinin ve dil bilme düzeylerinin iş gücü piyasalarında nitelikli iş bulma konusunda etkili olduğu görülmüştür. Aynı zamanda eril tahakküm ve ayrımcılığın, kadınların çalışma hayatına entegre olmalarını etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen Kadınlar, Türk Göçmen Kadınlar, İşgücü Piyasaları

ABSTRACT: Migration, which is defined as the action of moving from one region or country to another, causes many effects on labor markets, while also bringing along problems for migrating individuals. The economic and social changes brought about by globalization since the 1980s have contributed positively to the participation of women in labor markets. In recent years, a tendency towards feminization can be observed with the increase in migration movements due to economic, social, and political reasons. Today, women constitute approximately half of all immigrants. The aim of this study is to reveal how Turkish-origin immigrant women who have migrated to France interpret their working lives, the main problems they face in integrating into the labor market, and how they are affected by these processes. A literature review was conducted, and semi-structured interviews were conducted with eight immigrant women. The results of the study showed that the education

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, secilgurun@arel.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5355-6131

** Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, elvindinler@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3490-0547

levels and language proficiency of Turkish immigrant women are effective in finding skilled jobs in labor markets. At the same time, it was found that patriarchal domination and discrimination affect the integration of women into the workforce.

Key Words: Migration, Migrant Women, Turkish Immigrant Women, Labor Markets.

EXTENDED ABSTRACT

The concept of immigrant includes different meanings in different languages. Despite the different meanings, the common point of the concept is used to meet the immigrants. When the concept is evaluated in terms of Turkish culture, it derives from the root expatriate, which means being away from home, home or dormitory, and is used more than the word immigrant among the people. The concept of migration is the movement of people from one place to another due to some economic, political and social reasons. International migration is the movement of individuals or individuals from one country to another. According to global estimates, there are approximately 272 million international migrants in the world in 2019, which corresponds to 3.5 percent of the global population. Although the vast majority of people do not migrate across borders, the number of those who migrate within the country is much higher. However, the fact that international migrants have been increasing in number and proportion over time with a slightly more acceleration than anticipated should also be taken into account. People resort to international migration for work, family and education reasons. Migration is not only a social situation in which men participate today, but also women have become an important element of the migration action. The problem of immigrants in the population is considered as the problems of the male population with the view that more men are dominant in the migration movement, however, recent studies reveal that the female population takes part in the migration movements with a significant increase and that the subject needs to be examined.

When international migration is evaluated for Turkey, it is necessary to reveal that in the first stage, the internal migration from the village to the city is followed by the international migration from the city to the foreign countries. First of all, with the beginning of mechanization in agriculture in Turkey and the desire to have better opportunities, the villagers moved towards migration from rural to urban areas. In the face of the intensification of immigration, there has been an intense population increase in the cities, and this has brought along unemployment in the cities. This situation, which created an important problem, was tried to be solved by signing labor agreements in order to respond to the workers' demands of European countries. The population movement, which started with the internal migration action, moved towards foreign countries and became an international migration action. One of the biggest reasons for international migration is the labor force needs emerging in developed countries. Core countries have sought to meet their labor needs from underdeveloped or developing peripheral countries at cheap prices. While there is an advantageous situation for the central countries, it can reveal the situation of labor exploitation when viewed from the perspective of the worker. European countries have been meeting their workforce needs in this way for the last thirty years.

The breaking point of the idea that migration is an action performed only by men has been the socio-economic changes brought about by globalization. Women, who were sometimes negatively and sometimes positively affected by these changes, participated more in the

migration action with the effect of the changes. Women, like men, migrated from their countries with the idea of better employment opportunities, better health care, and better education. The need for female workforce is seen as one of the main reasons that show the feminization of migration. It can be stated that while men were more active in the migrations that started in the 1960s, today it is seen that women actively participate in the migration. The concept of migration at the international level creates significant problems, especially on the basis of adapting to the labor market of the countries of origin and finding a job. With the effect of globalization, the efforts of international companies to increase their competitiveness around the world reveal the problems of qualified and unqualified migration on the one hand. Migrant female workers are faced with a patriarchal structure and gendered understanding both in participating in the labor market and in balancing their work life.

Turkish women immigrants coming to France are divided into first generation and second generation. Immigrant women in the first generation mostly acted as a continuation of their husbands. The women in the second generation are the children of the first generation women. The characteristics of the two generations also contain different features from each other. This difference is due to structural features. In the first step of the migration process to France, there was a process that took place when Turkish men came to France to find a job and then took their wives with them. This process can be expressed as the feminization of migration. Women participate in the migration process with the aim of maintaining the family structure and continuing the lineage. Turkish women, who are in the first generation of migration, immigrated to France for the continuation of family unity, not to enter the labor market. It should be emphasized that the inadequacy of the first generation women's language knowledge and the low level of education constitute another pillar of their staying away from the labor market. However, the fact that immigrant women in the second generation were born and educated in France and did not have language problems, unlike their mothers, distinguished them from women in the first generation. However, the traditional family structure, the pressure of the father and the pressure of the spouse afterward were seen in the women of this generation. At this point, the aim of this study is to determine what problems Turkish women face when they immigrate to France and then join or integrate into the labor market. In this study, first of all, a literature review was made, and then a quantitative study was carried out. Within the scope of the qualitative study, interviews were conducted with 8 Turkish immigrant women living in France.

1. GİRİŞ

Göç, insanların bir yerden başka bir yere ekonomik, toplumsal ve siyasi nedenlerden dolayı gönüllü ya da zorunlu şekilde yer değiştirme hareketi olarak ifade edilebilmektedir. Göçün birçok sebebi ve bu sebeplere bağlı olarak sonuçları bulunmaktadır. Göç, iyi bir yaşam ya da iş olanaklarını beraberinde getirirken dil problemi, uyumsuzluk ve ötekileşme gibi çatışmaları da doğurmakta ve sadece erkeklerin değil aynı zamanda kadınların da göç ettikleri ülkelerde entegrasyon sorunlarına neden olmaktadır. Göçmen sorunu, göç hareketinde daha çok erkeklerin baskın olduğu görüşünden hareketle, erkek nüfusun sorunları olarak ele alınmaktadır. Ancak son dönemde kadın nüfusun göç hareketlerinde önemli bir artış

olduğu görülmektedir. Bu nedenle kadın göçmenlerin yaşadıkları sorunların incelenmesi önem arz etmektedir. Uluslararası boyutta göç kavramı özellikle göç edilen ülkelerin iş gücü piyasalarına uyum sağlamak ve iş bulma temelinde önemli sorunlar yaratmaktadır. Küreselleşmenin yarattığı etkiyle uluslararası firmaların dünya genelindeki rekabet etme güçlerini artırma çabası, hem nitelikli hem de niteliksiz göç sorunlarına etki etmektedir. Göçmen kadın çalışanlar, hem iş gücü piyasalarına katılma hem de iş yaşam dengesi sağlama konusunda ataerkil yapıyla ve toplumsal cinsiyet sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

OECD 2019 raporuna göre Türk göçmenler, Avrupa Birliği'ndeki tüm göçmen gruplarının yaklaşık %22'sini oluşturmaktadır ve Türk göçmen sayısının 3,4 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Türklerin en çok Almanya'ya göçü söz konusu olmakla birlikte Fransa da Türkiye'den göç alan önemli ülkelerden biridir. Bu bağlamda Fransa'da yaşayan Türk göçmen kadınların iş gücü piyasalarına entegrasyonu ve yaşadıkları sorunların tespiti önem arz etmektedir (Dünya Göç Raporu, 2020: 9).

Bu çalışmada, ikinci bölümde göçmen kadın işçi, Türkiye'den Avrupa'ya göç sürecinde iş gücü anlaşmaları, Türkiye'den Fransa'ya göç ve kadın işçi, istatistiklerde kadın göçmen işçiler başlıklarıyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın üçüncü bölümünde, Fransa'da yaşayan 8 Türk göçmen kadınla yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiş olup araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Görüşme sonucundaki bulgular çalışmanın dördüncü bölümünde değerlendirilmiştir.

2. GÖÇMEN KADIN İŞÇİ

Gelişmiş ülkelerin ev içi bakım emeğini karşılayan göçmen kadınlar “*global yeniden üretim işçileri*” olarak nitelendirilirken kazançlarıyla hem kendilerinin hem de ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmektedir (Raijman, Gesser ve Kemp, 2003: 727-749). Göçmen kadınlar, genellikle tehlikeli ve kirli işler olarak ifade edilen işlerde, özellikle otel, restoran ve ev işlerinde yoğun bir biçimde istihdam edilmektedir (Engle, 2004: 23). Avrupa'da kadın göçmenlerin %8.1'i otel ve restoran sektöründe çalışırken Londra'da yemek şirketlerinin çalışanlarının %70'i göçmenler aracılığıyla sağlanmaktadır. Güvencesiz ve ikincil iş gücü piyasalarında istihdam edilen kadın göçmen işçiler, uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, sosyal güvenlik sistemine dahil olamama gibi işgücü piyasasına entegrasyon sorunları yaşamaktadır (Dünya Göç Raporu, 2020: 10).

Evin geçimini sağlama görevi, özellikle gelenekselci toplumlarda, erkeğin görevi olarak kabul edilirken ev dışında çalışma erkeklere özgü bir sorumluluk olarak görülmektedir. Kadın, erkeğin eşi ve yanında götürdüğü kişi olarak konumlandırıldığından, göç tartışmalarının odak noktası erkeklerde yoğunlaşmaktadır. Oysa kadınlar da her zaman erkekler kadar göç ettikleri ülkelerde iş bulmak ve istihdama katılmakla ilgili sorun yaşamaktadır (Yeoh, ve Khoo, 1998: 163). İş gücü piyasalarında, kadın göçmenlerin nitelikli olmayan kesimi oluşturduğu ifade edilebilmektedir. Nitelikli göçmen kadınlar ise iş gücü piyasalarında, göç

ettikleri ülkelerin gelişmesine katkı sağlayarak yer almaktadırlar (Kofman ve Raghuram, 2006: 291).

Kadın göçmenlerin göç etmelerinin birçok sebebi vardır. Bunlardan ilki ekonomik nedenlerdir. Ancak bununla birlikte siyasal ve sosyal nedenlerden dolayı da göç eden kadınlar, özellikle geleneksel toplum yapısı içinde yaşayanlar, daha iyi hayat koşullarını elde edecekleri ülkelere göç etme çabasında olmaktadır. Diğer taraftan çalışan nüfusa ihtiyaç duyan ülkelerin göçmen alma politikaları göçü tetikleyen unsurlardan biri olarak görülmektedir (Doğanay, Şahin, Özdemir, 2011: 8-16).

Toplumsal cinsiyetçi anlayış ve mesleki bilgi eksikliği göçmen kadın işçilerin düşük maaşlarla kötü koşullarda çalışmalarına sebep olmaktadır. Özellikle küreselleşmenin getirdiği hizmet sektöründeki artış, göçmen kadın işçilerin bu sektörde yoğunlaşmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Göç alan ülkeler de bu sektörlerde istihdamı teşvik etmek üzere göçmen politikaları ortaya koymaktadırlar. Örneğin Kanada’da hizmet sektöründe çalıştırılmak üzere kadınların göç etmesini teşvik edici programlar yürütülmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2004: 237).

2.1. Türkiye’den Avrupa’ya Göç Sürecinde İş gücü Anlaşmaları

Avrupa ülkelerinin Türkiye’den iş gücü alımı 1960’lı yılların başlarında gerçekleşmiştir. Tarımda makineleşmenin arttığı ve özel sektörün ön plana çıkarak sanayileşme hedefinin baskın olduğu 1950’li yıllar, aynı zamanda tarımsal ürün ihracatının ve köyden kente olan göçün de arttığı bir dönem olmuştur. 1960’lı yıllar ise 1950’li yılların aksine ekonomik durgunlukla beraber enflasyonist bir ortamda işsizliğin yaşandığı bir süreç olmuştur. Bu süreçte yaşanan sorunlara çözüm olarak planlı ekonomik büyüme hedeflenmiş ve planlı ekonomiye geçiş süreci başlamıştır. I. Beş yıllık kalkınma planının istihdam ve işsizlik başlığında iş gücü fazlasının iş gücü kıtlığı çeken ülkelere ihraç edilmesi bir çözüm yolu olarak görülmüş, Almanya ile 30.10.1961, Hollanda ile 19.08.1964, Fransa ile ise 08.04.1965 tarihlerinde iş gücü anlaşmaları yapılmıştır. (I. Beş Yıllık Kalkınma Planı; Boratav, 1993: 81) 1980’li yıllara gelindiğinde askeri darbenin etkisiyle Türkiye’den siyasi sığınma taleplerinin yoğun olduğu bir dönem yaşanmış, 1990’lı yıllarda ise Türkiye’den göç edenlerin, göç ettikleri ülkelere yerleşmeye başladığı bir dönem olmuştur. Avrupa ülkeleri ise geri dönüş göçünü özendirmeye yönelik politikalar uygulamaya başlamış, Türklerin yoğunlukta olduğu bölgelerde yeni yasal düzenlemeler yapmıştır. Diğer taraftan vatandaşlık sistemlerinin, Fransa’da toprağa, Almanya’da kan bağına dayandığı görülmektedir. Fransa’da doğan ve belli bir yaşa kadar Fransa’da yaşayan kişi, 16 yaşında Fransız vatandaşlığına başvurma hakkına sahip olmaktadır. 1992 Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’na göre ise Almanya’da doğan ve belli bir yaşa kadar eğitim alan Türk çocuklarına Alman vatandaşlığına geçme hakkı sağlanmıştır (Öder, 2008: 53).

2.2. Türkiye'den Fransa'ya Göç ve Kadın İşçi

Fransa Türkiye'den 1960'lı yıllarda göç almaya başlamıştır. Ancak bu dönemde kadın iş gücü olarak göç edenlerin sayısı 1980'lere kadar oldukça düşük seyretmiş, 1970 yılında 8.992 erkek Fransa'ya işçi olarak gelirken kadın işçi sayısı sadece 44 olmuştur. 1974 yılında ise erkek işçi sayısı 10.544 iken kadın işçi sayısı 33 kişi olarak kaydedilmiştir (Nakhoul, 2014). 1980 sonrası dönemde ise kadınlar açısından süreç tersine dönmüş ve kadın göçmen sayısı artarak devam etmiştir. Kadınlar ve çocuklar, erkeklerin iş bulma ümidiyle göç etmeleri sebebiyle göçün ikinci dalgası olarak değerlendirilmiş ve ilerleyen zamanlarda erkeklerin eşlerini hatta akrabalarını getirmeleriyle kadın göçü artmıştır. Göç olgusu dil, din, kültüre uyum sağlamada birçok sorunu beraberinde getirirken Fransa'nın milliyetçi kimliği göçmenlerin zorluklarını daha da artırmıştır (Uzun, 2021: 433-450).

2020 yılı itibarıyla 67.3 milyon nüfusa sahip olan Fransa, yakın ülke komşularından göç alan bir ülke olmuştur. Bugün nüfusunun %11'i göçmen nüfustan oluşmaktadır. II. Dünya Savaşından sonra iş gücüne ihtiyaç duyan Fransa, iş gücü ihtiyacını Türkiye, Fas ve Tunus gibi ülkelerden karşılamıştır (Moigne ve Lebon, 2002: 6-7). Türkiye'den Fransa'ya göç edenlerin sayısında 1960'lı yıllar itibarıyla artış kaydedilmiştir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü).

1973 dönemi göçün kadınlaşması anlamında önem taşımaktadır. Petrol krizinin etkisiyle ekonomik durgunluğun yaşandığı bu dönemde, aile birleşmesiyle Fransa'ya göç başlamış ve kadın göçmen ağırlıklı bir dönem yaşanarak günümüze kadar artarak gelmiştir. Bugün Fransa'da aktif nüfus içinde göçmen kadınların sayısı 83 bindir. Ağırlıklı olarak el sanatları ve geleneksel işlerde istihdamda olan kadınların, sanat, bilim ve yöneticilik gibi uzmanlık gereken alanlarda istihdamlarının oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Fransa'daki kadın göçmenlerin göç süreçlerinde en temel belirleyici neden evliliğdir. Evlilik ve aile birleşmesiyle gelenlerin yabancı dil sorunu yaşamaları, çalışma hayatına katılmalarını zorlaştırmaktadır. Kadınlar kapalı ve izole bir topluluğu üyesi olarak varlıklarını devam ettirmektedir. Ayrıca Türkiye'den gelenler veya Fransa'da yetişenlerin eğitim seviyeleri düşük düzeyde olup genellikle lise seviyesindedir. Ancak ilk kuşak göçmenlere göre ikinci kuşak göçmenlerin, Fransızca eğitim almaları nedeniyle Fransız toplumuyla daha fazla uyum içinde olan bir kuşak olduğu görülmektedir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yurt Dışındaki Vatandaşlarımıza İlişkin Gelişmeler ve Sayısal Bilgiler, DİYİH 2017 Raporu). İkinci kuşakta yer alan kadınlar, ilk kuşak göçmen kadınların çocukları olarak göçün yapısını değiştirmiştir. İlk kuşak göçmen kadınlar, eşlerinin yanına gelmek ve aile bütünleşmesini sağlamak için göç etmiş olmaları nedeniyle amaçları iş gücü piyasalarına katılmak olmamıştır. Göçmen kadınların hayatlarını evde konumlandırımları, istihdamın çok sınırlı düzeyde kalmasına neden olmuştur. 1960'lı yıllar bu döneme denk gelmektedir. İlk

kuşak kadınların kız çocukları, anneleri gibi dil veya eğitim yetersizliği sorunlarıyla karşılaşmamış ancak baba ve evlendikten sonra eş baskısıyla karşılaşmışlardır. Kadınların yasal olarak çalışabilmeleri, istihdam alanları bakımından, Fransa'ya göç eden kadın işçiler için oldukça sınırlıdır. Yasal oturma iznine sahip olmak öncelikli şart olarak kabul edilmekle birlikte oturma izni, genellikle eşler üzerinden alınmaktadır. Bu durumun sonucunda ise kısmi zamanlı işlerde, enformel sektörde ve aile şirketlerinde çalışmaları söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla kurumsal yabancı işletmelerde göçmen kadın istihdamı kısıtlıdır. Kamu sektöründe ise Fransa vatandaşı olmak ve yabancı dil bilgisi şartları da göz önünde bulundurulduğunda Türk kadınlarının sayısının oldukça az olduğu görülmektedir.

Grafik 1: Cinsiyete Göre Göçmen Dağılımı, (%)

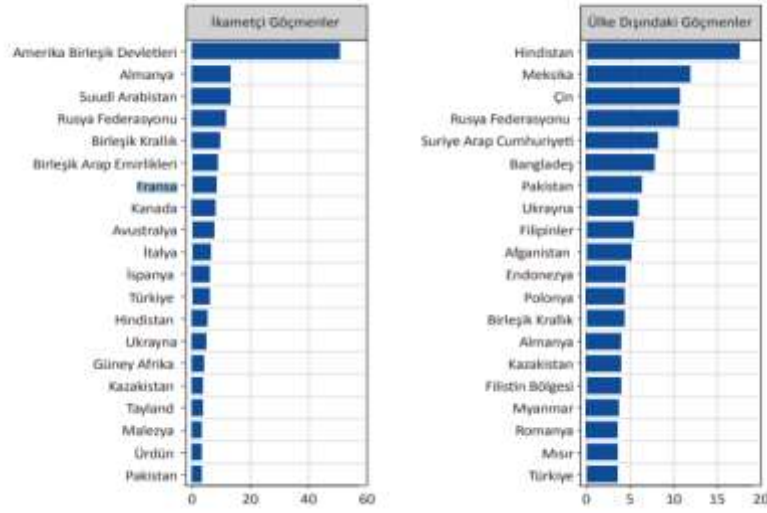
Kaynak: 2020 Dünya Göç Raporu, Göç ve Göçmenler: Küresel Bakış, <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2>, Erişim Tarihi: 5.08.2022.

Genellikle tekstil, konfeksiyon, ev işlerinde çalıştıkları dolayısıyla yüksek oranda hizmet sektöründe yer aldıkları görülmektedir. Öder (2008: 64-65) 20-29 yaş aralığındaki genç kadınların geçici işte çalışma oranlarının %25 olduğunu ifade ederken bu durumun temel belirleyici nedenin evlilik olduğunu belirtmektedir.

2.3. İstatistiklerde Kadın Göçmen İşçiler

2020 Dünya Göç Raporuna göre; dünya çapındaki uluslararası göçmenlerin sayısı 272 milyondur (Dünya nüfusunun yaklaşık %3,5'i). Dünyada insanların büyük çoğunluğu hala doğdukları ülkede ikamet etmeye devam ediyor olsa da daha fazla kişi özellikle yaşadıkları bölgede bulunan başka ülkelere göç etmektedir. Bir kısmı ise uzak bölgelerdeki yüksek gelirli ülkelere göç etmektedir. Bireyleri uluslararası alanda göçe iten başlıca neden iş imkânları olup, çoğu yüksek gelirli ülkelerde yaşayan göçmen işçiler, dünya uluslararası göçmen nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Ülkesinde yerinden edilmiş kişilerin sayısının 41 milyonu aşması ve mültecilerin sayısının yaklaşık 26 milyonu bulmasıyla, küresel düzeyde yerinden edilme rekor seviyeye ulaşmıştır (World Migration Report 2020).

2020 Dünya Göç Raporuna göre göçmen sayısı 272 milyon olduğu göz önünde bulundurularak, küresel toplamda göçmen işçi sayısı incelendiğinde 68.1 milyon kadın göçmen, 95.7 milyon erkek göçmen işçi bulunmaktadır. Göçmen işçilerin tümü içindeki oran incelendiğinde ise kadınlar %41.6 iken erkekler %58.4 oranındadır (Dünya Göç Raporu, 2022).

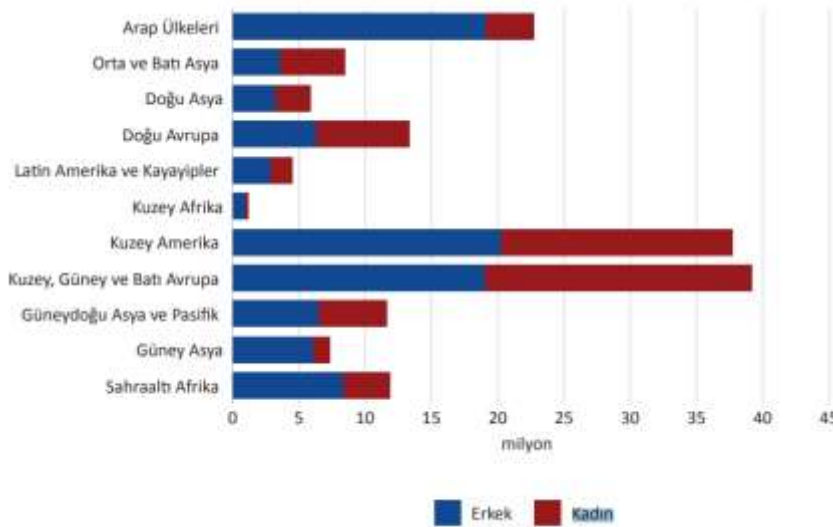
Grafik 2: Uluslararası Göçmenler İçin İlk 20 Hedef (Sol) – Menşe Ülke Sıralaması (Sağ), 2019 (milyon)

Kaynak: 2020 Dünya Göç Raporu, Göç ve Göçmenler: Küresel Bakış, <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2>, Erişim Tarihi: 5.08.2022.

Grafik 2'ye göre Amerika Birleşik Devletleri 1970 yılından bu yana uluslararası göçmenler için baskın hedef ülke olmakla birlikte ikamet eden yabancı doğumluların sayısı dört kattan daha fazla bir artış göstermiştir. 1970 yılında 12 milyonun altında olan göçmen işçi sayısı, 2019 yılında 51 milyona yaklaşmıştır. Göçmenler için ikinci en çok tercih edilen hedef ülke olan Almanya'da da son yıllarda benzer bir artış yaşanmıştır. 2000 yılında 8.9 milyon olarak kaydedilen rakam 2019 yılında 13.1 milyonu bulmuştur. Göçmenler için kaynak ülkeler ise 2019 yılında dünya çapındaki bütün göçmenlerin yüzde 40'ından fazlasının (112 milyon) doğum yeri olan Asya olmuştur ve özellikle Hindistan, Çin ve Bangladeş ve Güney Asya ülkelerinden Pakistan ve Afganistan başlıca kaynak ülkeler olmuştur. Meksika en büyük ikinci kaynak ülke olurken Rusya Federasyonu da dördüncü sırada yer almıştır. Ukrayna, Polonya, Birleşik Krallık ve Almanya da dâhil olmak üzere, çok sayıda Avrupa ülkesinin ise oldukça büyük bir göçmen nüfusuna sahip oldukları da Grafik 2'de görülmektedir. 2019 yılı itibariyle en çok göçmen bulunduran ülkeler incelendiğinde ABD 1. Sırada yer alarak 50.661.149 milyon kişi barındırırken;

Fransa ise 7. Sırada yer alarak 8.334.875 milyon kişi göçmen bulunmaktadır (DESA Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Organizasyonu).

2019 yılında Avrupa ve Asya, sırasıyla yaklaşık olarak 82 milyon ve 84 milyon uluslararası göçmene ev sahipliği yapmıştır. Bu rakamlar, küresel uluslararası göçmen stoku toplamının % 61'ine karşılık gelmektedir.

Grafik 3: Göçmen İşçilerin Cinsiyete Dayalı Coğrafi Dağılımı, 2017.

Kaynak: 2020 Dünya Göç Raporu, Göç ve Göçmenler: Küresel Bakış, <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2>, Erişim Tarihi: 5.08.2022.

Grafik 3'te görüldüğü üzere, günümüzde uluslararası göçmen işçi nüfusunda, hem cinsiyete dayalı eşitsizlik söz konusudur hem de bu eşitsizlik belirli coğrafyalarda yoğunlaşmıştır. Dünya çapında erkek göçmen işçilerin sayısı, kadın göçmen işçilerin sayısından çok daha fazla olmakla birlikte yüksek gelirli ülkelerdeki dağılımın tam tersine, düşük gelirli ve alt orta gelirli ülkelerdeki cinsiyet dağılımında erkekler kadınlardan sayıca çok daha fazladır (Dünya Göç Raporu 2022).

Uluslararası Göçmen Stoku 2019: Ülke Profili raporuna göre, Fransa'da Avrupa'da ve Dünya'da uluslararası göçmenler arasında kadınların oranı, Fransa'da %51,8 iken Avrupa'da %51,4 ve Dünyada %47,9'dur. Sayıları fazla olmasıyla dikkat çeken kadın göçmenlerin, nitelikleri itibarıyla iş gücü piyasalarında oluşturdıkları etki de farklılık gösterecektir (Dünya Göç Raporu, 2020: 9).

3. YÖNTEM

Nitel veri toplama tekniği kullanılarak yapılan çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yarı

yapılandırılmış görüşme formları sağladığı esneklik bakımından konuyu derinlemesine inceleme fırsatı sunarken hazırlanan soru formunun dışında, araştırmacı, görüşmenin akışına göre yan sorular sorabilir ya da yanıtların daha da ayrıntılandırılmasını sağlayabilir (Türnüklü, 2000: 547). Veriler, coğrafi sınırlılık nedeniyle e-görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada görüşme yapılacak kişiler, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemi, önceden belirlenmiş ölçütleri ifade eden durumları içermektedir (Yağar ve Dökme, 2018: 6). Uygulamanın yapılacağı kişiler için belirlenen ölçüt, Fransa’da yaşayan Türk kadın göçmenler olarak belirlenmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8
Yaş	42	32	33	28	38	41	41	37
Doğum Yeri	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Fransa	Türkiye	Almanya	Türkiye	Türkiye
Medeni Durum	Evli	Evli	Evli	Evli	Evli	Evli	Evli	Evli
Çocuk Sayısı	3	3	1	1	3	2	4	3
Eğitim Durumu	Ortaokul	Ortaokul	Üniversite	Yüksek Lisans	Ortaokul	Lise	Ortaokul	Üniversite
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	Çalışmıyor	Çalışmıyor	Çalışıyor	Çalışıyor	Çalışıyor	Çalışıyor	Çalışmıyor
Dil Bilgisi Düzeyi	İyi	İyi	İyi	Çok iyi	İyi	Çok iyi	Orta	Orta

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan 8 Türk göçmen kadının 6’sının doğum yerinin Türkiye olduğu, 1 kadın göçmenin Almanya ve 1 kadın göçmenin Fransa olduğu görülmektedir. Bütün katılımcıların evli olduğu, 4 çocuğu olan 1

göçmen kadın katılımcının bulunduğu, 3 çocuğu olan göçmen kadın sayısının 4, 1 göçmen kadının 2 çocuğu ve iki göçmen kadının 1 çocuğu olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların 4'ü ortaokul mezunu olurken 1 katılımcı Lise, 2 katılımcı Üniversite ve 1 katılımcı ise Yüksek Lisans mezunudur. 4 katılımcının hâlihazırda çalışmadığı, 4 katılımcının ise çalıştığı görülmektedir. 2 kişinin Fransızca dil bilgisi düzeyinin orta düzey, 3 katılımcının iyi derece ve 2 katılımcının ise çok iyi olduğu görülmektedir.

Verilerden elde edilen bulguların çözümlenmesinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel analizde veriler, önceden belirlenmiş temalara göre yorumlanıp özetlenir ve görüşülen kişilerin görüşlerinin sık sık doğrudan alıntı yoluyla aktarılıp çarpıcı bir biçimde yansıtılması amaçlanır. Betimsel analizde fark edilmeyen temaların ve kavramların ise içerik analizinde daha da derin analiz edilerek bulunması sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 224-227).

Metin haline getirilen görüşmeler, MAXQDA programına yüklenmiş, dikkatli bir biçimde birçok defa okunmuştur. Araştırmacılar, dokümanları ayrı ayrı okuyup kodlayarak alt temalar oluşturmuş, alt temalar için görüş birliğine varmışlardır. Görüş birliğine varılan alt temalar Tablo 2'de ifade edilmektedir.

Tablo 2: Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar

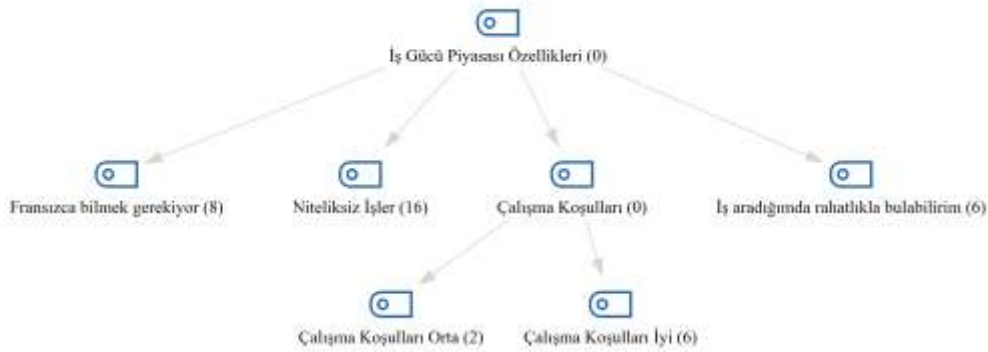
1. İş Gücü Piyasasına İlişkin Görüşler
1.1. Fransızca Bilmek
1.2. Nitelsiz İşler
1.3. Çalışma Koşulları
1.4. İş Arama
2. Ayrımcılık
2.1. Sosyal Hayat
2.2. İş Hayatında Ayrımcılık
2.3. Ücret Ayrımcılığı
3. Toplumsal Cinsiyet
3.1. Ev içi sorumluluk
3.2. Eşin ya da babanın iş hayatına girişi engellemesi
3.3. Kadın olarak istihdam edilmenin zorlukları
3.4. Çalışmanın tatmin düzeyi

4. BULGULAR

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular, alt temalar altında toplanarak, görüşme yapılan kişilerin görüşleri gizlilik esasına dayanılarak kodlanmış ve aktarılmıştır.

4.1. İş gücü Piyasası Özelliklerine İlişkin Bulgular

Şekil 1’de iş gücü Piyasasına ilişkin alt tema ve kodların frekansları ifade edilmektedir. İş gücü piyasası temasına ilişkin toplam 28 kodlamanın yapıldığı görülmektedir.

Şekil 1: İş Gücü Piyasası Özelliklerine İlişkin Görüşler

Araştırmaya katılan göçmen kadınların iş gücü piyasasına entegrasyon süreciyle ilgili en çok üzerinde durdukları konu, çalışma hayatında niteliksiz işlerde istihdam imkanlarının olmasıdır. Nitelikli işlerde istihdam için eğitilmiş olmalarının ve Fransa’da doğup büyümelerinin etkili olduğunu aksi takdirde iş imkânlarının ülkede kısıtlı olduğunu ifade etmişlerdir. K4, K6 ve K7 kodlu görüşmecilerin konuyla ilgili ifadeleri şu şekildedir;

“Benim etrafımda yaşayan Türklere baktığımda eğitim seviyesi çok yüksek değil. Genelde buradaki kadınlar lise okuyor tamam. Üniversiteye giden çok nadir. Liseyi bitirmeyen de oluyor. Bu yüzden ya çalışmıyorlar ya da mağazalarda kasacı olarak çalışıyorlar. Ya da kıyafet mağazasında çalışıyorlar. Tophuyorlar falan. O tarz işlerde çalışıyorlar. Etrafımda hemşiredir öğretmen doktor öyle yok yani.” K4, Konum 41

“Bizim kadınlarımız temizlikçi yani. Çünkü ilkokul mezunu. Temizlikte pek Fransızcaya gerek yok yani çat pat da olsa anlaşılıyor yani. Şurayı süpüreceksin, burayı sileceksin burayı yıkayacaksın. Genelde kadınlarımız bu işlerde çalışıyor.” K6, Konum 53

“Çalışmak isteyen kadın çok ama kadınlara yönelik çalışma sahası az. Var ama okumuş olacak burada doğmuş büyümüş olacak. Yine var temizliğe gidebilirsin. En basiti temizliğe gidebilirsin. Ama bu büro temizliği okul temizliği hastane temizliği değil. Her ırktan insanın evine gideceksin. İyisiyle de karşılaşacaksın kötüsüyle de karşılaşacaksın belki aşağılanacaksın belki iyi karşılayacaklar. O yüzden kadınlar kendilerini geri çekiyor meslekten”. K7, Konum 35

Yapılan araştırmada, iş bulma konusunda dil bilmenin önemi ortaya konmuştur. Araştırmaya katılan kadınlar, iş gücü piyasalarına entegrasyon ile ilgili en büyük sorunun Fransızca bilmek olduğunu ifade ederlerken bu sorunun temelinde

kadınların Fransa'ya gelir gelmez kendilerini geliştirme imkânı sağlamadan aile kurduklarını ve çocuk yapmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. İkinci kuşak olan Türk göçmen kadınlar ise dil bilmeleri sebebiyle daha nitelikli işlerde çalışma imkânı bulmaktadır. Göçmen Türk kadınlarının eğitim seviyelerinin düşük, özellikle üniversite okuyan kadınların azınlıkta olduğunu dolayısıyla nitelikli iş bulma sıkıntısı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. K3, K6 ve K8 kodlu katılımcıların ifadeleri şu şekildedir;

"Bu tamamen dile bağlı. Yani bizim gibi evlilik sebebiyle gelmiş dili yeterli olmayıp hemen doğum yapıp yeterince kurs alamayan bayanlar var tabii ki. Çalışan genelde ya temizlik ev temizliği ya da büro temizliğinde çalışıyorlar. Ama ya çocukken gelmiş ya da burada doğmuş olan Türk ailelerin çocukları dil bildikleri için tabii ki nitelikli işlerde çalışanlar var. Göçmenlerin ikinci kuşakları dil nedeniyle daha entegre oluyorlar." K3, Konum 50

"...Kendilerine geliştirsinler. Çünkü ben bunu çevremde çok görüyorum. Fransızca kursuna gitsinler bir ehliyetlerini alsınlar ezilmesinler burada. Ben seni buraya getirdim. Ben seni buraya getirdim zaten orada bir şeyin yoktu. Bunları çok görüyorum ben çevremde çok üzülüyorum. Randevusu olanlar için çok gittiğim insanlar olmuştur. Hala daha giderim Fransızcaları yok. Giderim doktor için kağıtlar için ama buraya geldikleri anda kendileri için bir şey yapsınlar. Tabii ki aile kurmak için çocuk yapmak için evleniyoruz. Herkeste öyle. Ama yabancı bir ülkeye gidiyorsun. Gençsin kursa git sana o olanağı veriyor devlet. Ehliyetini al arabana olsun en azından istediğin zaman alışverişine gidersin. Bir randevun olursa iyi kötü anlattırın. Fransızca çok zor bir dil ama çok da güzel bir dil şair dili derler..." K6, Konum 53.

"İyi bir iş bulabilmem için, dil seviyemin yükselmesi gerekiyor. Benim yapabileceğim maksimum iş bir fabrikada paketleme yapabilmek insanlarla muhatap olmayacağım işler ya da temizlik işine gidebilirim. Bu tarz işlerde çalışabilirim. Onun dışında bütün girmek istediğim iyi işlerde kalifiye işlerde dil sıkıntısı var şu anda en azından benim B1 seviyesini tamamlamam gerekir. Burada stajlar kurslar var ona yönelik eğitimler veriliyor. Mesela sen burada muhasebe yapmak istiyorsun benim diplomam bunu karşılıyor. O yüzden Türkiye'nin diplomalarını burası kabul ediyor. Ama yapmak istediğim işle ilgili dil eğitimlerini alabilirim ondan sonra ancak belli bir seviyeye geldiğimde iş bulabilirsem. Yaşım gelmiş 37'ye burada hiç çalışmamışım. Hiç deneyimim yok tercih edilecek bir insan değilim bu anlamda" K8, Konum 22.

Kadınların iş arama kanallarından hem işçi kurumuna yaptıkları başvuruları hem de bireysel başvuru yollarını kullandıkları görülmüştür. Başvurular sonucunda iş bulabildiklerini ancak nitelikli iş bulma hususunda sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Kadınların çalıştıkları işlerde işçilik haklarının da tam olarak sağlandığı; çalışma saatleri ve fazla mesai konusunda haklarının tam olarak kendilerine verildiğini ifade ettikleri görülmektedir.

"...Fransa daha iyi. Türkiye'de işçiye at gibi çalıştırmak gibi bir deyimimiz var maalesef. Ama Fransa'da öyle bir şey yok çalışma saatlerin belli yapacağın iş belli.

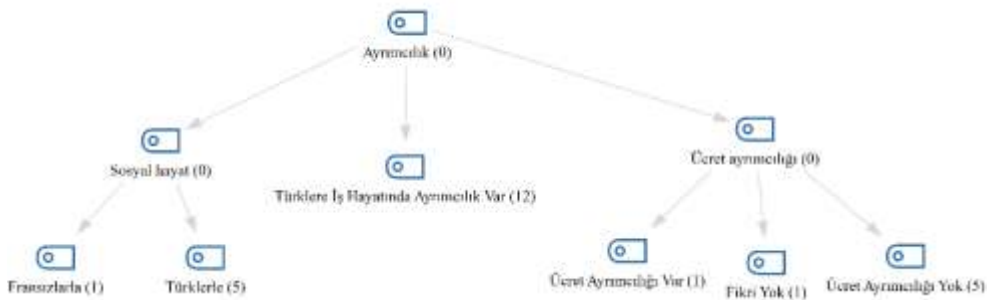
Yani senin üstün bile olsa seninle konuşurken gayet seviyeli. Türkiye’de çok değişik örneklerini görüyoruz. İşçi ezmek gibi bir şey yok. Eğer fazla işin varsa fazla mesai yapmam gerektiğini düşünüyorsam. Kimse sana öyle bir şey demiyor ama ben işimi yetiştiremeyeceğimi düşünüp evde de çoluk yok çocuk yok adam zaten işte. Niye geleyim bir iki saat fazla kalayım. İşimi bitireyim diyordum mesela. Bir iki saat fazla kalıyordum. Onu not ettiriyorlardı bana mesela ayrı ücretini ödüyorlardı. Kendisi karar vermiş ne yaparsa yapsın demiyorlardı. Sen köle değilsin burada kaldıysan ücretini alacaksın diyorlardı.” K3, Konum 40

“Ben Fransızlarla da çalıştım daha önceden. Zorluk görmedim. Kolaylıkla da iş bulmuştum. O zaman daha gençtim tabii ki. O zaman bir çocuğum vardı. Güzeldi. Ondan sonra 2. çocuğum oldu. Ondan sonra bıraktım.” K1, Konum 40.

“Yok tatilleri ve çalışması saatleri Uygun aslında. Pazar günleri hiçbir işyeri aslında açık değil. Restoranlar belirli saatlerde açık. Öğle saati mesela o zaman 2 saat açık, sonra akşam yemeklerinde açık. Okullar 4 gün var 3 gün izinli öğretmenler mesela.” K8, Konum 26

4.2. Ayrımcılık

Şekil 2’de Ayrımcılığa ilişkin alt tema ve kodların frekansları ifade edilmektedir. Ayrımcılık temasına ilişkin toplam 25 kodlamanın yapıldığı görülmektedir.

Şekil 2: Ayrımcılığa İlişkin Görüşler

Türk olmak, kadınlar için işe başvurular sırasında ayrımcılık yaşanan bir hususu oluşturmaktadır. Bu nedenle vatandaşlık süreçlerinde, Türk isimlerini değiştirmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Başörtüsü takmanın ve cinsiyetçi yaklaşımın, iş gücü piyasalarına giriş konusunda önemli engel teşkil eden hususlar olduğu görülmüştür.

“Ayrımcılık olduğunu düşünüyorum. Mutlaka var, ayrımcılık her yerde var. O kesin ama bu işe alım konusundakinin ayrımcılık olduğunu değil de hani belki dil seviyemin yetersiz olduğunu, ya da işte işe yabancı olduğumu alınamayacağımı düşündükleri için olabilir. Ama tam tersi oldu. O işe aldıkları arkadaş hiçbir şey anlamadı bu bilgisayar evrak işlerinden. O kurumda bir tane lojisyen bilgisayarda böyle vardı. Devamsızlıkları, öğretmenlerin çalışma saatleri ona göre ödenecek maaşları bunların bilgisayara girişi vs. aldıkları kişi işi yapamadı. Ben de stajdayken ben de baktılar

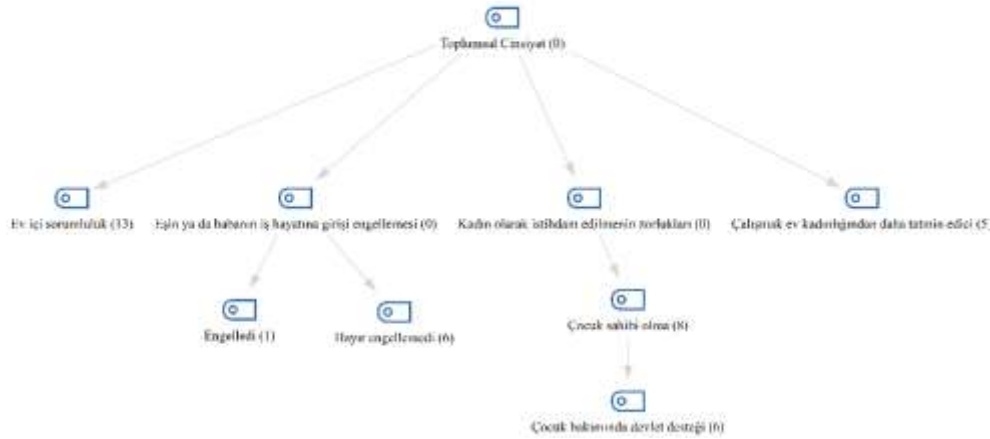
yapıyorum onu işten çıkardılar beni aldılar. Öylelikle başladım oldum. Yarım gün çalışıyordum. Günlük 4 saat, 08:30- 12:30. Öyle iki yıl çalıştım.” K3, Konum 30

“Evet oluyor. Tabii ki ayrımcılık oluyor. Fransızlara daha çok şey yapıyorlar. Fırsat öncelik veriyorlar.” K1 konum, 50.

“Evet var. İlk önce başvuru CV’ler olduğu için atıyorum Fatma yazarsanız hiç bakmazlar. O yüzden Fransız vatandaşlığına başvururken ben de dahil isimlerimizi değiştiriyoruz. Fransızcaya çeviriyoruz. Kapalı bir kadınsa zaten hiç şansı yok mecbur başını açmak zorunda. Eğer Fransız şirketinde çalışacaksa. Tabi burada Türklerin işleri de var atıyorum Türk bakkal mobilyacı vs. Onlarda sorun olmuyor tabii ki. Ama eğer Fransızsa kesinlikle başını açmak zorunda”. K6, Konum 31

4.3. Toplumsal Cinsiyet

Şekil 3’te Toplumsal Cinsiyete ilişkin alt tema ve kodların frekansları ifade edilmektedir. Toplumsal Cinsiyet temasına ilişkin toplam 39 kodlamanın yapıldığı görülmektedir.

Şekil 3: Toplumsal Cinsiyete İlişkin Görüşler

Eşlerinin ataerkil yapıyı Fransa’da da devam ettirdikleri ve çocuk bakımı ve ev işlerinin, çalışma hayatına katılmada, kadın iş gücünü en çok etkileyen faktörlerden biri olduğu tespit edilmiştir. Fransız erkeklerinin bu işleri bizzat kendilerinin üstlenmekte olduğunu ve Türk erkeklerinin bu duruma tanıklık etmelerine rağmen erkek işi ve kadın işi ayrımının hane içinde hala yapıldığını ve yapılan ayrımın kadınların iş gücüne katılmalarına etki ettiği görülmüştür.

“Şöyle söyleyeyim. Mesela benim eşim bir babanın yardım etmesini görmemiş ben de görmedim. Görmediği bir şeyi veremiyor. Aslında çabalarsa verebilir. Burada yetişen çocuklar görüyor. Bir babayı çocuğu okula götürürken görüyor. Hafta sonu çamaşır asıyor adam. Türk erkekleri asla. Çalışıyor da olsan yemek de sende çocuk da. Olduğumuz şehirde çok fazla iş imkânı da yok. Ama yardım olsaydı daha önceden girerdim.” K7, Konum 35

“Ben yetişemediğimde çocukları alır. Ben müsaitsem ama önce ben yaparım. O dışarıda çalışır. O çok yoğun çalışıyor.” K5, Konum 41

“Benim işim ev temizliği alışveriş yemek eşimle çocuklarla ilgilenmek. Eşim para kazanan kağıt kürekle uğraşan tarafta. Ben evde o dışarıda.” K1, Konum 66

Araştırmaya katılan göçmen kadınların, eşlerinin ya da babalarının kadınların çalışıyor olmasına olumsuz bir tepki vermedikleri tespit edilmiştir. Buna karşın evlenmeden önce babalarının, ekonomik olarak ihtiyacın olmamasını gerekçe göstererek, çalışma hayatına katılımlarını engellediklerini, sonrasında ise bu anlayışın eşleri tarafından da sürdürüldüğü, çocukların bakımının bahane olarak gösterildiği ifade edilmiştir. Fransız erkeklerinin ise eşlerinin çalışmasına mecburi olarak baktıkları, ekonomik kazancın ortak olması gerektiği anlayışının hâkim olduğu ortaya çıkmıştır.

“Ve ben genç kızken evlenmeden de çok uzun çalışmadım. Kısa kısa çalıştım babam pek taraftar değildi. İhtiyacımız yok gerekçesiyle kızım çok kıymetli değerli orada burada rezil olmasın diplomamı da yükseltmediğim için iyi bir yerde çalışmadığım için satış ona çok basit ve gereksiz geldi. Bu ihtiyacımız yok kelimesi hala bende yankı yapar. O anda yok ama belki ileride olabilir. Tecrübe sahibi olurum yer edinirim. Hayır, orada gelecek gelmesin daha iyi oldu. Sonra aynı sistemle eşim devam etti sağ olsun. Aşkım ya ikimiz de yorgun olacağız birimiz dinlensin evde olsun dedi. Onun için sonra ben ekonomik yönden de çalışmak pek avantajlı değil çocuklar olduktan sonra.” K5, Konum 25

“Mesela burada kadınların çalışma mecburiyeti yok. Gelir yetiyor. Eşlerimiz çalışabilirsin diyor ama çalışmasan da olur diyor. Ama mesela burada Fransız kadınların çalışması gerekiyor. Eşi diyor ki ben kazanacağım da sen mi yiyeceksin? Tabii ki de sen de çalışmak zorundasın. Bu evin şeylerini birlikte karşılamamız gerekiyor diyor. Onlar mecbur. Bize eşlerimiz bunları hissettirmiyorlar. İstersek evet çalışabilirsin ama çalışmasan da olur gibi. Para ayrımı bizde yok mesela eve ne kadar para giriyorsa herkesindir. İstedğin gibi kullanabilirsin ama onlarda işte ben şunu getirdim sen şunu getirdin. Bunu ben almıştım oluyor.” K4, Konum 61.

5. SONUÇ

Göç eğilimleri, kadınların son yıllarda aktif bir şekilde göç ettiklerini göstermektedir. 2020 Dünya Göç Raporuna göre, göçmen sayısı 272 milyondur. Küresel toplamda göçmen işçi sayısı incelendiğinde 68.1 milyon kadın göçmen, 95.7 milyon erkek göçmen işçi bulunmaktadır. Göçmen işçilerin tümü içindeki oranda ise kadınlar %41,6 iken erkeklerin %58,4 olduğu gözlenmektedir. Bu durum kadınların geçmiş yıllara göre daha fazla göç hareketlerinde yer aldıklarının somut bir göstergesidir.

Bu çalışmada öncelikle göç kavramı açıklanmış ve Türkiye’den Fransa’ya göç etmiş olan kadınların iş gücü piyasalarına entegre olmaları hususunda yaşamış oldukları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Birinci kuşak olarak ifade edilebilen, eşleriyle birlikte Fransa’ya gelmiş olan kadınların iş gücü piyasalarına katılım oranları ve çalışmaya bakışları ikinci kuşak

kadınlara göre farklılık arz etmektedir. Birinci kuşaktaki kadınların daha çok aile bütünlüğünün sağlanması ve çocuk bakımı üzerine odaklandıkları görülmektedir. Ayrıca eğitim seviyelerinin düşük olması, dil bilgilerinin yetersizliği, kadın üzerindeki eril tahakkümün fazlalığı, entegrasyonu etkileyen sebepler olmuştur. Bu kuşaktaki kadınların kız çocukları, diğer bir ifadeyle ikinci kuşak göçmen kadınlar ise Fransa’da doğup büyümeleri ve iyi düzeyde dil bilmeleri nedeniyle iş gücü piyasalarına daha kolay entegre olabilmektedir.

Çalışma hayatına katılımda, göçmen Türk kadınlarının eğitilmiş olmaları ve Fransa’da doğup büyümelerinin nitelikli işlere girmede etkili olduğu ifade edilmiştir. Aksi takdirde iş imkânlarının ülkede kısıtlı olduğu ve niteliksiz işlerde istihdamın olumsuz koşullarının, entegrasyon sürecine negatif etki ettiği tespit edilmiştir. Araştırmada iş imkânı bulma konusunda Fransızca dil bilgisinin önemli olduğu vurgulanmıştır. İkinci kuşak olan Türk göçmen kadınların, dil bilmeleri sebebiyle daha nitelikli işlerde çalışma imkânı buldukları gözlenmiştir. Göçmen Türk kadınlarının eğitim seviyelerinin düşük olduğu, özellikle üniversite okuyan kadınların azınlıkta olduğu ve dolayısıyla nitelikli iş bulma sıkıntısı yaşadıkları tespit edilmiştir. Çalışma koşulları değerlendirildiğinde ise göçmen kadınların istihdam edildikleri işlerde işçilik haklarının tam olarak sağlandığı; çalışma saatleri ve fazla mesai konusunda haklarının verildiği tespit edilmiştir.

İş gücü piyasalarında entegrasyonda ayrımcılık konusu önemli sorunlardan bir diğeridir. Fransa’da Türk olmak, kadınlar için işe başvurular sırasında ayrımcılık yaşanan bir hususu oluşturmaktadır. Türk isimlerinin değiştirilerek iş başvurularının yapıldığı ve kendi işini kuran Türklere karşı bir ön yargının olduğu vurgulanmıştır. Başörtüsü takmanın ve cinsiyetçi yaklaşımın iş gücü piyasalarına entegrasyon konusunda önemli bir sorun olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Berry, J. W., (2006). “Immigrant Youth: Acculturation, Identity, and Adaptation”, *Applied Psychology*, Vol. 55, Issue 3, 303-332.

Boratav, K., (1993). *Türkiye İktisat Tarihi 1908-1985*, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 4. Baskı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, “Yurtdışındaki Vatandaşlarımızla İlişkin Gelişmeler ve Sayısal Bilgiler”, Erişim Adresi: www.diyih.gov.tr, (16.08.2022).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yurt Dışındaki Vatandaşlarımıza İlişkin Gelişmeler ve Sayısal Bilgiler, DİYİH 2017 Raporu.

DESA (Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Organizasyonu) Erişim Adresi: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>, (12.08.2022).

Doğanay, H., Şahin, İ. F., Özdemir, Ü., (2011). “Feminist Coğrafya ve Kadın Göçmenler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, S.17, 8-16.

Dünya Göç Raporu, Göç ve Göçmenler: Küresel Bakış, (2020). Erişim Adresi: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2>, (5.08.2022).

Engle, L. B., (2004). "The World in Motion Short Essays On Migration and Gender", International Organization For Migration, İsviçre, 23-46.

Kofman, E., Raghuram, (2006). "Gender and Global Labour Migrations: Incorporating Skilled Workers", Antipode, Volume 38, Issue 2, 282-303.

Moigne, G. L., Lebon, A., (2002). L'Immigration en France, Que sais-je? PUF, Paris, 5. Basım.

Nakhoul, T. E., (2014). Uluslararası İşgücü Göçü ve Türkiye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Erişim Adresi: <http://www3.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?>, (17.08.2022).

Öder, C. A., (2008). Fransa'da Yaşayan Türk Kadın Göçmenler ve Entegrasyon Süreci, İstanbul Üniversitesi SBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Rajman, R., Gesser, S. S., Kemp, A., (2003 "International Migration, Domestic Work and Care Work", Gender and Society, Sayı 17 no:5, 2003, s. 727-749.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı, I. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Erişim Adresi: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari>, (16.08.2022).

Tümerterkin E., Özgüç, N., (2004). Beşerî Coğrafya İnsan, Kültür, Mekân, İstanbul: Çantay Kitabevi.

Türnüklü, D. A., (2000). "Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Cilt:24, Sayı:24, 543-559.

Uzun, M., (2021). "Uluslararası Göç, Göç Kuramları: Fransa'daki Türk Göçmen Kadınların Egemen Kültürle Bütünleşme Problemi", Bitig Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:2, 433-450.

World Migration Report 2020, Erişim Adresi: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2>, (5.08.2022).

Yağar, F., Dökme, S. (2018). "Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma Soruları, Örneklem Seçimi, Geçerlik ve Güvenirlik", Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı:3, 1-9.

Yeoh, B. S. A., Khoo, L., (1998). "Home, Work and Community: Skilled International Migration and Expatriate Women in Singapore", International Migration, Vol. 36, Issue 2, 159-186.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.